

Frisørprodukter

Branchevejledning – om arbejde med frisørprodukter

Forord

Branchearbejdsmiljørådet for service- og tjenesteydelser har i samarbejde med Dansk Frisør & Kosmetiker Forbund og Danmarks Frisørmesterforening samt JobLiv Danmark as udarbejdet denne Branchevejledning. Vejledningen er en revision af den tidligere branchevejledning om arbejde med frisørprodukter.

Vejledningen er suppleret med anvisninger på, hvordan arbejdet med arbejdspladsbrugsanvisninger kan gennemføres på salonen.

På BAR service hjemmeside www.barservice.dk findes skemaerne til udfyldelse af generelle instrukser for brand, førstehjælp, affald, spild og uheld samt arbejdspladsbrugsanvisninger for de forskellige produkttyper.

Branchevejledningen henvender sig til ansatte og arbejdsgivere i frisørbranchen. Den giver en generel beskrivelse af frisørkosmetik, påvirkninger og gener ved erhvervsmæssig brug af frisørkosmetik og forslag til forebyggelse af generne.

Arbejdstilsynet har haft vejledningen til gennemsyn og finder, at indholdet i den er i overensstemmelse med arbejdsmiljøloven. Arbejdstilsynet har alene vurderet vejledningen, som den foreligger, og har ikke taget stilling til, om den dækker samtlige relevante emner for det pågældende område.

Frisørfaget - drømmejob og hårdt fysisk arbejde

Indledning	2
Generelt om frisørkosmetikprodukter deres funktion og sammensætning	2
Frisørkosmetikprodukter og deres indholdstoffer	3
Produktinformation	5
I frisørkosmetikprodukter kan der indgå følgende ingredienser:	5
Farvestoffer	5
Hydrogenperoxid	5
Persulfater	5
Thioglycolat	6
Tensider	6
Opløsningsmidler	6
Syrer	6
Baser (alkalier)	6
Planteekstrakter	7
Konserveringsmidler	7
Parfume	7
Fortykkingsmidler	8
Emulgatorer	8
Filmdannere	8
Stabilisatorer	8
Humectanter	8
Antioxidanter	8
Additiver	8
Arbejds miljømæssige påvirkninger	9
Hud	9
Kontaktseksem	10
Hudallergi	10
Slimhinder og luftveje	11
Langtidsskader	12
Forebyggelse	13
1. Erstatning (substitution)	14
2. Ændring af arbejdsmetoder	15
3. Pumpeflasker i stedet for aerosoler/sprayflasker	16
4. Blanding af farver i separat skab med udsugning	16
5. Ventilation i frisørsalonen	16
Ventilation ved lokaludsug	16
Mekanisk ventilation	17
Rengøring	18
6. Brug af personlige værnemidler	18
7. Fornuftig opbevaring af frisørkosmetik	19
Borskaffelse af tom emballage og frisørkosmetikrester	20
Faresymboler og farebetegnelser	21
Arbejdspladsbrugsanvisninger	22
Sådan kan arbejdspladsbrugsanvisninger laves	24
Abejdspladsvurderinger	26
Henvisninger og litteratur	28
APV - checkliste til frisører	30
APV - checkliste handlingsplan	33

Indledning

I frisør-, skønhedssaloner og hudplejeklinikker er der især risiko for at blive udsat for skadelige påvirkninger fra vand og kemiske stoffer. De almindelige skader er irritation af hud og luftveje samt hud- og luftvejsallergi ved brug af kosmetikprodukter.

Når man har meget vådt arbejde, nedbrydes hudens naturlige barriere.

Stofferne kan derfor lettere trænge igennem huden. Det betyder, at der er større risiko for at optage allergifremkaldende stoffer og stoffer, der kan give irritation og eksem.

Derfor har Branchearbejdsmiljørådet for service- og tjenesteydelser, Dansk Frisør & Kosmetiker Forbund og Danmarks Frisørmesterforening i fællesskab udarbejdet denne Branchevejledning.

Generelt om frisørprodukter...

Generelt om frisørkosmetikprodukter, deres funktion og sammensætning.

Produkter til behandling og pleje af hår har eksisteret i lang tid. For 100 år siden indeholdt disse frisørprodukter udelukkende råvarer fra naturen. Udviklingen har dog medført, at der indgår mange syntetiske og kemiske råvarer i produkterne. Tendensen i øjeblikket er dog en lang større bevidsthed

hos frisøren og ikke mindst brugerne om at undgå de "skrappe" produkter og finde mildere alternativer.

Frisørprodukter hører under Miljøministeriets regler for kosmetiske produkter og er reguleret i Kosmetikbekendtgørelsen. Reglerne er fælles i EU. Det vil blandt andet sige, at etiske produkter skal være mærket med indholdsdeklaration.

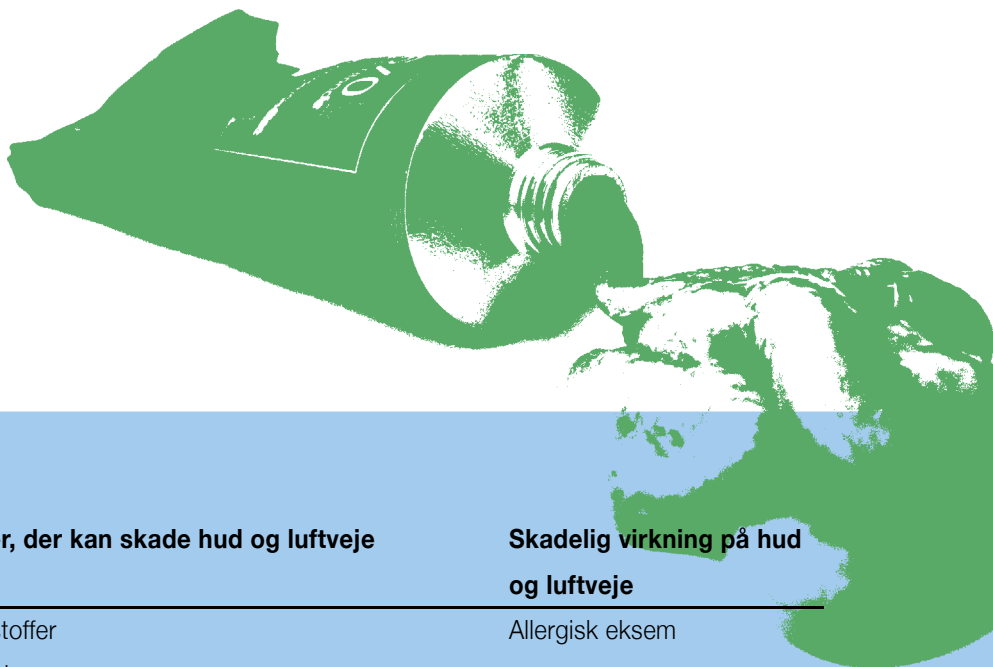
Nedenfor er omtalt de mest typiske frisørkosmetikprodukter, deres funktion og sammensætning.

Indholdsstoffer

Frisørkosmetikprodukter og deres indholdsstoffer.

Skemaet indeholder en oversigt over de anvendte produkter i frisørsaloner, de skadelige stoffer og deres virkning på de mennesker, der arbejder med dem:

Produkttype	Stoffer, der kan skade hud og luftveje	Skadelig virkning på hud og luftveje
Permanentvæsker	Svagt basiske med en pH værdi fra 7-9,5 Høj pH gør produkter mere hudirriterende Ammoniumthioglycolat Diammoniumthioglycolat Glycerylmonothioglycolat Sæbeaktive stoffer, parfume og farvestoffer	Allergisk eller irriterende eksem Irritation af luftvejene ved indånding
Fiksering til permanentvæsker	Syre, der har en pH på 3-4. Denne væske indeholder brintoverilte (hydrogenperoxid) Sæbeaktive stoffer og fosforsyre	Irritation og ætsning af huden Irritation af luftvejene ved indånding
Acceleratorer i hårblegningsmidler og i midler til at gøre gråt hår modtageligt for toningsfarver	Ammoniumpersulfat Natriumpersulfat Kaliumpersulfat	Irritation og ætsning af huden Irritation af luftvejene ved indånding Allergi efter indånding og efter kontakt med huden Ved indånding kan der opstå allergisk astma, snue og nældefeber
Coloration Farvestoffer i oxydationsfarver	Produkter er ofte svagt basiske (pH højere end 7) Farvningen udføres ved hjælp af farvestof tilsat bejdse (hydrogenperoxid) Colorationsfarver kan udover farvestoffer indeholde: Sæbeaktive stoffer, alkohol, baser, konserveringsmidler og parfume Paraphenylendiamin Paratoluendiamin	

Produkttype	Stoffer, der kan skade hud og luftveje	Skadelig virkning på hud og luftveje
Tone i tone farver	Farvestoffer Alkohol Sæbeaktive stoffer Konserveringsmiddel og parfume	Allergisk eksem
Hårshampoo	Tensider Konserveringsmiddel Parfume Farvestoffer Specialshampoer kan være tilsat salicylsyre, tjæreforbindelser, zink, svovl eller selen pH ligger på 5-7	Irritation af hud Allergisk eksem
Conditioners, hårbalsam og hårkur	Emulgeringsmiddel, olie, voks, sæbeaktive stoffer, parfume og farvestoffer	Allergisk eksem
Vandondulationsvæske, gele, skum/mousse	Produkterne er ofte en spritblanding, som er svagt sur med pH på ca. 5. Indeholder ofte parfume og farvestof	Allergisk eksem
Hårspray	Indeholder normalt en slags harpiksresin opløst i alkohol parfume	Allergisk eksem Irritation af luftvejene ved indånding
Brug af sakse og vandhaner i forbindelse med vådt arbejde. Brug af smykker med nikkel øger risikoen	Nikkel	Allergisk eksem
Organiske opløsningsmidler i f.eks. hårfarver	F.eks. acetone Isopropylalkohol	Affedter huden og medvirker til, at der opstår eksem
Forskellige kosmetikprodukter	Parfumer Konserveringsmidler	Kan give allergisk eksem
	Syrer Baser (ammoniak, aminer) Vaskeaktive stoffer	Kan irritere huden Baser kan irritere luftvejene

Produktinformation

På emballagen og etiketten på kosmetik kan man læse, hvilke indholdsstoffer det enkelte produkt indeholder. Ingredienserne i produktet skal ifølge kosmetikbekendtgørelsen opstilles i rækkefølge efter aftagende vægt. Det vil sige, at den ingrediens, der er mest af i produktet, står først og den, der er mindst af, står til sidst i opstillingen.

Navnene på indholdsstofferne kan dog være svære at gennemskue for den enkelte frisør.

I frisørkosmetikprodukter kan der indgå følgende ingredienser:

Farvestoffer

Farvestoffer anvendes som aktiv stof i hårfarveprodukter og tilsættes også mange andre kosmetikprodukter for at give selve produktet en bestemt farve. Farvestoffer er allergifremkaldende, og det er derfor vigtigt at være særlig opmærksom på disse. Nedenstående er eksempler på hyppigt anvendte farvestoffer, kendt for deres allergifremkaldende virkning:

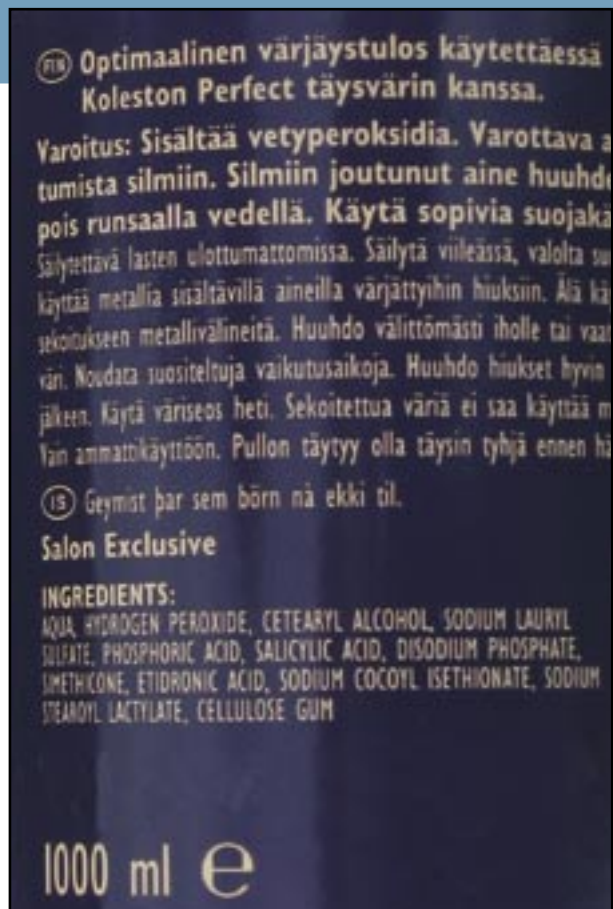
- Toluene – 2,5-diamine
- P-phenylenediamine
- P-aminophenol.

Hydrogenperoxid

Findes i fixeringsvæske til permanent. Kan virke irriterende, allergifremkaldende og ætsende på huden. Irriterer luftvejene ved indånding.

Persulfater

Findes i afblegningsmidler. Kan ætse huden og irritere luftvejene ved indånding. Kan fremkalde allergi og astmalignende symptomer.

Thioglycolat

Anvendes i permanentvæsker. Kan være hudirriterende og allergifremkaldende. Kan irritere luftvejene ved indånding.

Tensider

Stofferne er vaskeaktive stoffer, som gør det muligt at fjerne fedt og snavs. Stofferne kan være hudirriterende og opløser også det fedt, som normalt beskytter huden. Ved længerevarende hudkontakt kan der opstå eksem eller kontaktallergi.

Opløsningsmidler

Stoffer, som bruges til at opløse andre indholdsstoffer i hårplejeprodukter. Opløsningsmidler er væsker, der fordamper ved almindelig rumtemperatur. Dampene er farlige at indånde. Kan eventuelt give slimhinde- og hudirritationer. Opløsningsmiddeldampe kan være brandfarlige.

Syrer

Syrer har i vandig opløsning en lav pH-værdi (pH lavere end 7), og de kan irritere hud og slimhinder. Jo lavere pH, jo mere hudirriterende. Stærke syrer og/eller syrer i høj koncentration har en ætsende virkning.

Baser (alkalier)

Baser har i vandig opløsning en høj pH-værdi (pH højere end 7), og de kan irritere hud og slimhinder. Jo højere pH, jo mere hudirriterende. Stærke baser og/eller baser i høj koncentration har en ætsende virkning.

Planteekstrakter

Plejende stoffer og parfumer, som udtrækkes af planter. Æteriske olier er duftolier udvundet af planter. De kan være hudirriterende og allergifremkaldende.

Konserveringsmidler

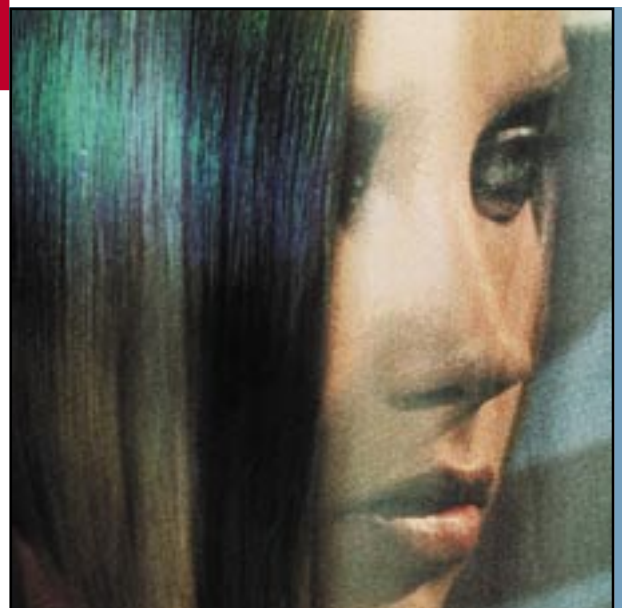
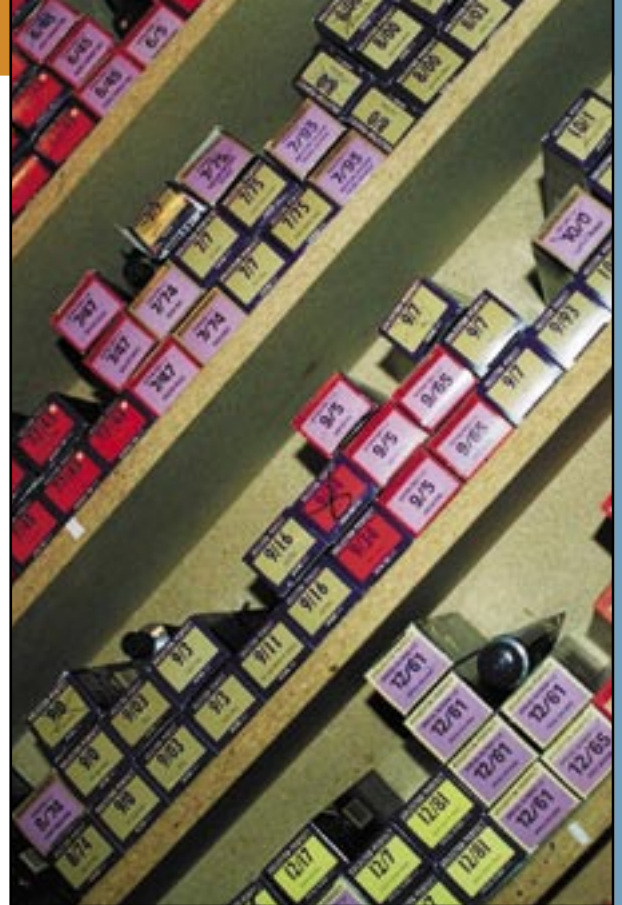
Stoffer, som bruges for at forhindre bakterie- eller svampevækst i produktet og dermed forøge holdbarheden. Kan være allergifremkaldende.

Parabener er betegnelsen for en gruppe af kemiske stoffer, der ofte bruges som konserveringsmidler i kosmetik. Den udbredte anvendelse af parabener i kosmetik skyldes stoffernes gode konserverende egenskaber, og at de i modsætning til mange andre konserveringsmidler kun relativt sjældent medfører allergi. Parabener er mistænkt for østrogen effekt. Miljøstyrelsen har i 2004 vurderet sikkerheden ved brug af parabener som konserveringsmidler i kosmetik og vurderer, at det ikke er farligt at bruge kosmetik, der indeholder parabener. Miljøstyrelsen følger området meget nøje.

Parfume

Naturligt forekommende eller syntetisk fremstillede stoffer, som skal give produkterne en behagelig duft. Både naturlige og syntetiske parfumer kan give allergiske reaktioner.

Ifølge Kosmetikbekendtgørelsen skal 26 særligt allergene parfumestoffer stå angivet med deres præcise navn på kosmetiske produkter. Desværre stiller Kosmetikbekendtgørelsen ikke krav om en koncentrationsangivelse, og det betyder, at kun mennesker med en kendt allergi reelt har glæde af bekendtgørelsen. Produkter uden parfume bør overvejes.

Fortykningsmidler

Stoffer, som gør hårplejemidler mere tykflydende og forbedrer stabiliteten.

Emulgatorer

Stoffer, der muliggør blanding mellem fedt og vand. Kan virke affedtende på huden.

Filmdannere

Stoffer, som får det kosmetiske produkt til at danne en sammenhængende film på hår, hud eller negle.

Stabilisatorer

Bruges blandt andet i shampo til at opretholde skummet under brugen.

Humectanter

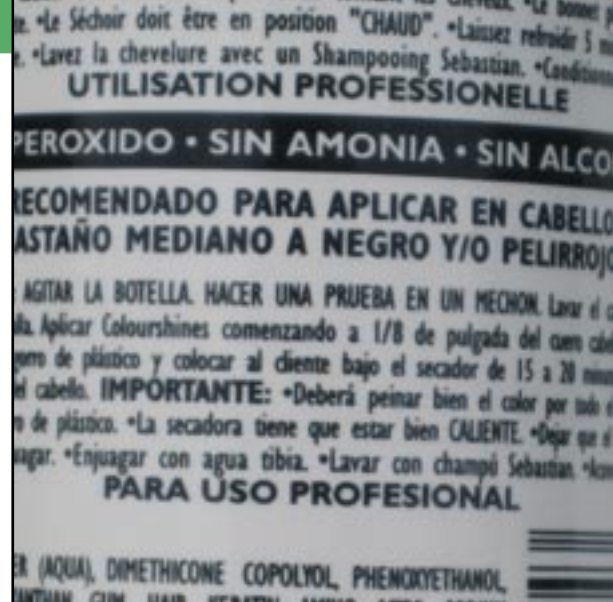
Stoffer, som tilfører og opretholder fugtighed (moisture).

Antioxidanter

Stoffer, som tilsættes produkterne for at forhindre eller forsinke iltning (oxidation) af blandt andet fedtstoffer, således at de ikke bliver harske.

Additiver

Diverse stoffer, som tilsættes kosmetiske produkter, ofte i små mængder, for at opnå en speciel virkning eller for at undgå en uønsket effekt.

Arbejdsmiljø- mæssige påvirkninger

Ved erhvervmæssig brug af frisørkosmetikprodukter er især hud, slimhinder og åndedrætsorganer udsat for påvirkninger.

Hud

Ca. 5 % af dem, der farver hår – privat eller erhvervmæssigt – får en hudallergi af det. Ifølge Arbejdstilsynets statistik over anmeldte erhvervsbetingede lidelser, er hudsygdomme den hyppigste gene blandt frisører. I 2004 var der f.eks. 67 frisører/kosmetikere, der fik anmeldt en hudsygdom som arbejdsbetinget lidelse.

Hudproblemerne opstår ofte ret tidligt i den erhvervsaktive karriere, f.eks. i elevtiden. Der er især påvist sammenhæng mellem hudproblemer og hyppig hårvask.

Påvirkning af kemiske stoffer gennem huden er afhængig af, hvor "aggressivt" produktet er, og hvor lang tid produktet er i kontakt med huden. Herudover er påvirkningen afhængig af hudens tilstand.

Normal hud har yderst et lag af døde celler (hornlaget), som giver god beskyttelse. Rifter, hudafskrabninger og revner i huden nedsætter hudens beskyttelsesfunktion. Påvirkning af huden er også afhængig af hudens fugtighed, fedtlag, temperatur og visse sygdomme. Slidtage og tryk fra redskaber kan nedsætte hudens modstandskraft.

Meget vådt arbejde nedbryder hudens barriere, så stofferne lettere kan trænge gennem huden. Det betyder, at der er større risiko for at optage allergifremkaldende stoffer og stoffer, der kan give irritationer. Den almindeligste årsag til erhvervsbetinget hudlidelse/eksem i frisørfaget stammer fra en kombination af vand og kemiske stoffer.

Kosmetiske produkter kan give anledning til overfølsomhedsreaktioner i form af kontakteksem (ikke-allergisk eksem) eller allergisk eksem.

Kontakteksem

Symptomerne på kontakteksem er udtørret eller rød hud, der klør og hæver. Huden begynder at skalle af, og der kan opstå væskende sår og dybe revner. Kontakteksem opstår ved gentagen kontakt med et stof. Det er næsten altid hænderne, der angribes på grund af kontakt med stoffet. Kontakteksem kan i mange tilfælde heles, hvis påvirkningen standses, men der kan gå lang tid. Har man eksem, er man mere sårbar i forhold til at udvikle allergi, idet stofferne lettere kan trænge ind gennem huden. Det kan være svært at kende en irritativ reaktion fra en allergisk reaktion. Det er derfor vigtigt at gå til læge for en nærmere udredning, hvis man får disse symptomer.

Bliver en frisør allergisk overfor et stof, varer denne allergi resten af livet. Man skal være opmærksom på, at en allergi aldrig opstår første gang, man er i kontakt med stoffet og godt kan opstå, selv om man har arbejdet flere år uden problemer med et produkt. Symptomerne kan være rødme, kløe, afskalning, hævelse og væskende sår. Reaktionen er ofte voldsom, selv om man kun er i kontakt med meget små mængder af stoffet. I svære tilfælde hæver hele ansigtet. Det kan være nødvendigt at søge læge med det samme. I svære tilfælde kommer der reaktioner på hele kroppen, selvom kun hænderne har været i kontakt med stoffet.

En allergi er en alvorlig ting, der kan betyde, at frisøren må skifte erhverv, men det betyder desværre ikke altid, at man bliver hudproblemerne kvit. Nogle af de stoffer, man kan blive allergisk overfor, findes nemlig også i mange andre produkter.

Nogle frisører har haft held med at sortere ud i produktsortimentet på salonen og dermed undgå kontakt med de stoffer, de er allergiske overfor.

Har man mistanke om, at man har allergi, er det vigtigt at gå til læge, så man kan blive testet. Viden om, hvilke stoffer man reagerer på, er nemlig forudsætningen for, at man kan undgå disse stoffer fremover. Får man konstateret en allergi, skal lægen anmelde dette som en erhvervsbetinget lidelse. I perioden 1993-2002 var "personlig pleje" den branche, hvor flest unge fik anmeldt en erhvervsbetinget allergisk hudlidelse.

Allergi i frisørbranchen stammer ofte fra kontakt med:

- Hårfarver (oxidationsfarver) eksempelvis indholdsstofferne toluene-2,5-diamine, p-phenylenediamine, p-aminophenol, permanentvæske (triglycolater)
- Afblegningsmidler (persulfater)
- Parfume
- Konserveringsmidler
- Nikkel fra redskaber/værktøj
- Bestanddele udvundet fra planter kan også give anledning til allergi
- Vand (hårvask).

Slimhinder og luftveje

Aerosoler (små dråber) fra spray eller dampe fra f.eks. hårfarver eller permanentvæsker og støv fra afblegningspulver kan irritere slimhinderne (øjne, næse, svælg) og luftvejene. Disse stoffer kan give eller forværre astmasymptomer.

Aerosoler fra f.eks. hårspray kan påvirke lungerne og give astma med forbigående nedsættelse af luftvejenes evne til at fjerne støv og andre partikler. Der har tidligere været frygt for, at hårlak skulle kunne give kronisk lungesygdom. Den seneste viden på området synes dog at gøre denne frygt ubegrundet. Aerosoler vil altid være generende for luftvejene, men denne gene kan minimeres ved at anvende sprayflasker uden drivgas, altså manuelle pumpeflasker.

Langtidsskader

Der er fundet en overhyppighed af blærekræft hos frisører, som formentlig skyldes tidligere tiders anvendelse af kræftfremkaldende hårfarver i frisørbranchen. Der er foretaget få undersøgelser af opløsningsmidler i frisørbranchen.

Forebyggelse

Arbejdet med frisørkosmetikprodukter skal tilrettelægges, så det er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Arbejds miljømæssige påvirkninger kan modvirkes eller reduceres ved en eller flere af følgende foranstaltninger:

1. Erstatning (substitution) af sundhedsfarlige produkter med mindre sundhedsfarlige produkter eller fjernelse af produkter
2. Ændring af arbejdsmetoder, så kontakt med stoffet gøres mindst mulig
3. Pumpeflasker i stedet for aerosol/sprayflasker
4. Blanding af farver i separat skab med udsugning
5. Rumventilation/lokaludsugning
6. Brug af personlige værnemidler
7. Fornuftig opbevaring af frisørkosmetik.

1. Erstatning (substitution)

Bekendtgørelsen om arbejde med stoffer og materialer, § 11, angiver, at "Arbejdsgiveren skal sørge for, at farlige stoffer på arbejdspladsen fjernes, erstattes eller begrænses til et minimum". Det vil sige et stof eller materiale, der kan være sundhedsfarligt eller generende, ikke må anvendes, hvis det kan erstattes af et uskadeligt, mindre skadeligt eller mindre generende stof, materiale eller proces. Dette gælder også frisør kosmetikprodukter.

Du kan finde hjælp til at finde de mindre skadelige produkter følgende steder:

- Positivlisten: Liste over produkter, der efter Miljøkontrollens opfattelse ikke indeholder stoffer, der kan være sundhedsskadelige, lokalirriterende eller miljøskadelige. Udarbejdet af Johan Galster, Miljøkontrollen, Københavns Kommune. Listen kan findes på Dansk Frisør & Kosmetiker Forbunds hjemmeside: www.dfkf.dk
- Negativlisten: Liste over produkter, der indeholder stoffer, der på ren form kan være sundhedsskadelige, lokalirriterende eller miljøskadelige. Udarbejdet af Johan Galster, Miljøkontrollen i København
- Den Miljøkyndige Frisør, uddannelsesmateriale

- SOFIA: Sundhed, Miljø og Sikkerhed – et undervisningsmateriale til frisører og ansatte i frisørsaloner
- Den grønne linie i frisøruddannelsen/ Bekendtgørelse om uddannelse til frisør og kosmetiker. Kontakt din organisation for nærmere information.

Kontakt din organisation for nærmere information vedrørende listerne eller se organisationernes hjemmeside. Herudover har flere frisører gjort en stor indsats for at vælge miljø- og arbejdsmiljøvenlige produkter. Disse kan kontaktes via din fagforening eller organisation.

2. Ændring af arbejdsmetoder

Der bør bruges arbejdsmetoder, så frisøren kommer mindst mulig i kontakt med frisørkosmetikprodukterne.

Her er nogle eksempler:

- Køb produkter i engangsemballage med den nødvendige dosering, således at omhældning og blanding kan undgås
- Undgå at købe produkter i emballage, hvor det er svært at undgå spild og støv
- Brug pastaer eller granulater i stedet for pulver – det støver mindre
- Anvend rette dosering og følg nøje brugsanvisningerne
- Brug produkter, der kan blandes i lukkede beholdere
- Klip kunden før farvningen. Det reducerer kontakten med det nyfarvede hår
- Vaskeroboter kan reducere kontakten med vand, hårshampoo og balsam
- Varier arbejdet, så huden får pauser og ikke altid er udsat for samme påvirkning. F.eks. bør man undgå, at den samme person hele tiden laver samme arbejde
- Brug handsker, hvis der er risiko for hududsættelse, men maksimalt 10 min. ad gangen
- Dine hænder skal være rene og sæbefri, inden du tager handsker på
- Brug så vidt muligt værktøjer uden nikkel. Mange har eller får nikkelallergi.

3. Pumpeflasker i stedet for aerosol/sprayflasker

Undgå så vidt muligt anvendelse af spray med drivgas. Manuelle spray (pumper) giver større dråber og mindsker derved risikoen for gener i luftvejene.

4. Blanding af farver i separat skab med udsugning

Se nedenstående afsnit 5. Ventilation ved lokaludsug.

5. Ventilation i frisørsaloner

Der bruges i frisørsaloner stoffer og materialer i frisørkosmetikken, der kan være skadelige for sikkerhed og sundhed. Unødvendige påvirkninger fra frisørproduktet skal omgående minimeres.

Indeklimaet i frisørsalonerne skal være godt både af hensyn til de ansatte og kunderne. Et godt indeklima betyder, at gener som irritation af øjne og slimhinder, kvalme og svimmelhed ikke forekommer. Et godt indeklima betyder også, at frisørsalonen ikke lugter ubehageligt. For at skabe et godt indeklima i frisørsalonen bør der sikres en god luftkvalitet. En god ventilation kan samtidig skabe et godt indeklima, fordi den fjerner varme og fugt.

For at skabe et godt indeklima i frisørsalonen skal man sikre sig, at luften i salonen udskiftes.

Et godt luftskifte kan opnås ved:

- God udluftning
- Mekanisk ventilation.

Mekanisk ventilation vil altid være mere effektiv end udluftning.

Ventilation ved lokaludsug

Frisørfagets parter har vedtaget en udtalelse, der fastslår, at der skal være lokaludsug ved afblegning, permanentning og hårfarvning samt lignende processer, hvor der kan afgives skadelige partikler. Arbejdstilsynet fastslår også, at den udsugede luftmængde skal være ca. 100 m³ pr. time pr. udsugningssted. Udsug kan etableres via en arm med sug for hver to betjeningspladser og en arm for hver to vaskepladser. Der skal være adgang til lokaludsug ved alle arbejdspladser, hvor der udføres blegning, permanentning, hårfarvning, blanding af frisørkosmetikprodukter mv.

Hvor der anvendes sundhedsskadelige stoffer, kræver arbejdsmiljølovgivningen, at der gøres noget særligt for, at de ansatte ikke udsættes for sundhedsskadelige stoffer. Normalt kræves det, at dampe fra sundhedsskadelige stoffer fjernes på udviklingsstedet. I mange frisørsaloner har man løst dette problem ved at anvende et blandingskab med punktudsugning, hvor der blandes farver og lokaludsug i forbindelse med brug af permanentvæsker, hårfarvningsmidler, afblegningsmidler og lignende.

Punktudsug og blandingskab med punktudsug skal være forsynet med en alarmfunktion (kontrolanordning), så brugeren bliver opmærksom på, hvis udsugningen ikke virker som den skal. Alarmen skal lyse eller giver lydsignal, hvis sugeseffektiviteten daler.

Lokaludsug vil udover at fjerne en del af de sundhedsskadelige stoffer, der hvor de opstår, kunne bibringe frisørsalonen et bedre indeklima, idet lokaludsugene – når de kører – jo medvirker til at skabe en luftfornyelse i salonen.

Brugen af punktudsugene må ikke medføre træk- eller støjgener i salonen. De lokaludsug, der i almindelighed bruges i frisørsaloner, er ikke så kraftige, at der skal foretages en styret tilsætning af erstatningsluft udefra. Normalt vil de almindelige utætheder i bygningerne kunne sørge for frisklufttilførsel. I særlig tætte bygninger kan det dog være nødvendigt at holde et vindue på klem for at sikre en let tilgang af frisk luft. I den forbindelse skal man være opmærksom på, at der ikke må opstå generende træk.

Kun i meget små saloner med mange lokaludsug kan det være nødvendigt at lave direkte indblæsning af frisk luft. I så fald skal den indblæste luft kunne opvarmes, således at der ikke opstår generende træk.

Mekanisk ventilation

Hvis man vil sikre sig et godt indeklima i frisørsalonen og sikre, at eventuelle dampe fra sundhedsfarlige stoffer og ikke mindst vanddampe fjernes effektivt fra salonen, kan det være hensigtsmæssigt at forsyne salonen med et mekanisk ventilationsanlæg.

Anlægget bør for at opnå den største effekt, være konstrueret sådan, at luften suges ud foran arbejdspladserne, f.eks. ved spejlene. Indblæsningen må så ske på den modsatte væg, eller hvor der er arbejdspladser langs begge væggene fra midten af lokalet. Pas på der ikke bliver trækgener på grund af indblæsningens placering. Et luftskifte på 4-6 gange i timen vil sikre et godt indeklima i salonen.

Vær opmærksom på, hvor luftindtag af frisk luft placeres. Indsugningen skal helst placeres så langt væk fra offentlig vej som muligt for at undgå at indsuge bilos. En placering ved bagsiden af bygningen vil ofte være hensigtsmæssig. Vær endvidere opmærksom på, at udblæsning af forurenede luft skal være placeret sådan, at der ikke kan ske »kortslutning« mellem den udblæste - forurenede - luft og indsugningsluften. Den udblæste luft må heller ikke skabe gener for andre i ejendommen.

Ventilation, uanset om det er punktudsug eller mekanisk rumventilation, kræver normalt en speciel viden for at fungere optimalt. Man skal sikre sig, at leverandøren har denne viden, inden ventilationen etableres.

Uanset, hvilken ventilationsmodel der anvendes, skal de ansatte instrueres i, hvordan anlægget fungerer, og ventilationsanlægget skal vedligeholdes godt og tilses hyppigt. Et godt råd kunne være at have en fast aftale vedrørende rengøring af anlægget. Enkelte saloner har kontaktet den lokale skorstensfejer.

Rengøring

Indeklimaet kan forbedres væsentlig ved en god rengøringsstandard i salonen. Vær især opmærksom på rengøring af højt placerede vandrette flader og lodne overflader, såsom møbler, skærme og lignende. En række indeklimaundersøgelser viser, at der kan opnås en væsentlig forbedring af indeklimaet alene ved at sikre sig, at der ikke er støv i lokalet. Støv sammen med høj luftfugtighed vil næsten altid give gener.

6. Brug af personlige værnemidler

Handsker er en vigtig hudbeskyttelse. De forhindrer kontakt mellem huden og skadelige stoffer. Der bør benyttes handsker og forklæde, når der arbejdes med hårfarver, permanentvæsker, neutraliseringsvæsker, afblegningsmidler og lignende samt ved blanding, påføring, skylning og rengøring af redskaber. Skal man kontrollere blandingen undervejs, f.eks. ved permanent, bør der også bruges handsker.

Handsker til farvning, afblegning og permanent

Da arbejdet med produkterne for det meste ikke tager ret lang tid ad gangen, vil engangshandsker give en tilstrækkelig beskyttelse til de fleste arbejdsprocedurer på salonen. Handskerne bør højst bruges i ca. 20 min., og de kan ikke bruges flere gange.

Handsker kan ikke skylles og bruges igen, og de kan heller ikke vendes. Hvis der går hul på handskerne, skiftes de med det samme. Brugte handsker kasseres efter brug.

Handsker af materialet nitril beskytter mod flest kemikalier, så de vil give den bedste sikkerhed. Materialet vinyl beskytter også mod en del af stofferne. På en del saloner bruges handsker af latex eller naturgummi. Desværre reagerer mange allergisk overfor dette materiale.

Handsker til hårvask/vaskerhandsker

Lidt tykkere handsker, f.eks. specielle hårvaskehandsker, bør bruges ved hårvask. De kan også med fordel bruges, når farver, permanent- og blegemiddel skal udskylles. Husholdningshandsker bruges ved rengøring af kamme og andre redskaber, især når de har været brugt ved kemiske behandlinger, som f.eks. hårfarvning og permanent. Skift handske, når den er utæt.

Handsker skal være rene og tørre indvendige, ellers kan de skade mere end de gavner.

Skift handskerne, hvis de bliver våde eller snavsede indeni. Hvis handskerne skal anvendes mere end 10 min., er det en god idé at anvende en bomuldshandske under beskytteshandsken. Fugtig hud optager kemikalier lettere, og bomuldshandskerne opsuger fugt, så huden holdes tør.

Brug en fed uparfumeret hudcreme til pleje af hænderne. Smør hænderne ind, når arbejdsdagen begynder og slutter. Under arbejdsdagen smøres hænderne ind efter behov og efter vådt arbejde. Lad hudcreme tørre ind, inden handsker tages på.

Skyl altid hænderne efter hårvask og efter rengøring af redskaber; også selvom man har brugt handsker. Sæberester på hænderne kan irritere huden. Brug køligt vand. Varmt vand irriterer hænderne mere end koldt. Vask hænderne med mild sæbe efter hårfarvning, permanentbehandling og afblegning. Tør altid hænderne godt i et blødt håndklæde eller andet blødt materiale efter vask.

Ringe, ure og andre smykker må ikke bæres under arbejdet. Det vil øge mulighederne for at få hudlidelser. Smykkerne giver nemlig mulighed for, at huden "slides" samtidig med, at frisørkosmetikprodukterne kan samle sig under smykkerne og derved blive arbejdet ind under huden.

Arbejdsgiveren skal stille værnemidler til rådighed og afholde udgiften til disse.

Hvis du får en hudlidelse, bør du kontakte din læge.

7. Fornuftig opbevaring af frisørkosmetik

Frisørkosmetik må ikke opbevares i nærheden af levnedsmidler. Produkterne må således ikke opbevares på steder, hvor der også er madvarer eller drikkevarer. Frisørkosmetik bør altid opbevares i den originale emballage med den originale mærkning og etikettering. Sker der omhældning fra f.eks. storeemballage til brugsemballage, skal brugsemballagen mærkes på samme måde som storeemballagen (efter gældende regler).

Spray- og aerosolflasker må ikke opbevares i nærheden af varmekilder eller åben ild. De må ikke udsættes for temperaturer over 50°C og ikke udsættes for direkte sollys. Det er derfor ikke en god idé at udstille sprayflasker i vinduet.

Bortskaffelse af tom emballage

Bortskaffelse af tom emballage og frisørkosmetikrester

Medmindre andet er angivet på emballagen, bortskaffes den som almindelig renovation (almindeligt brandbart affald). Frisørkosmetikrester tages ikke ud af emballagen, før det bortskaffes. Følg i øvrigt de kommunale retningslinier for behandling af affald.

Faresymboler og farebetegnelser

Nedenstående faresymboler og farebetegnelser samt risiko- og sikkerhedssætninger (R og S-sætninger) kan findes på etiketter på emballage.

Ætsende

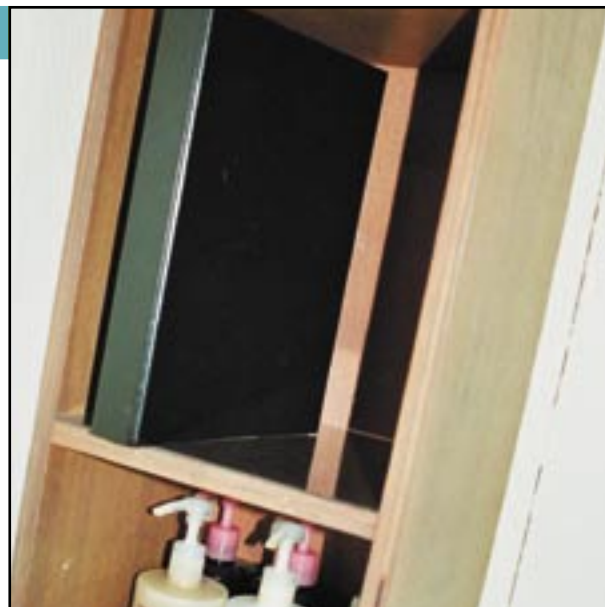
Sundhedsskadelig

Brandfarlig

Udover dette er kosmetikprodukter undtaget de regler, der ellers gælder for mærkning og klassificering af farlige kemiske produkter. Derfor kan det være svært for den enkelte frisør at gennemskue, hvilke produkter der er farlige. Selv om produkterne ikke er mærket med faresymbol, kan man alligevel godt få gener af at arbejde med dem.

På alle saloner skal der derfor udarbejdes en liste, der indeholder de produkter, der er farlige. Der skal også laves arbejdspladsbrugsanvisninger, der beskriver, hvordan der skal arbejdes med produkterne, så de ansatte undgår gener og symptomer.

Arbejdspladsbrugsanvisninger

Arbejdsgiveren skal udarbejde arbejdspladsens brugsanvisninger i samarbejde med sikkerhedsrepræsentanten eller hvis denne ikke findes - de ansatte. Dette gælder ifølge Arbejdstilsynets bekendtgørelse om arbejde med stoffer og materialer for produkter, der kan være farlige for brugerne eller i øvrigt forringere brugernes sikkerhed og sundhed. Dette gælder også for frisørkosmetikprodukter, selvom disse er undtaget de almindelige regler for mærkning og brugsanvisninger fra leverandørens side.

Arbejdspladsbrugsanvisninger er én af de ting, Arbejdstilsynet kontrollerer ved et Tilpasset Tilsyn, og flere saloner har fået påbud fra Arbejdstilsynet om at udarbejde dette materiale.

Arbejdspladsbrugsanvisningerne skal være tilgængelige for medarbejderne, f.eks. i form af en mappe placeret, hvor produkterne opbevares eller på stedet, hvor farverne blandes. Meningen med disse arbejdspladsbrugsanvisninger er, at den enkelte frisør før et produkt skal bruges, kan orientere sig om mulige risici, og hvordan man arbejder med produkterne på en sikker måde. Brugsanvisningen skal indeholde nogle oplysninger om selve produktet, f.eks. hvilke risici, der kan være. I brugsanvisningerne skal den enkelte salon også beskrive de arbejdsrutiner, man har besluttet at bruge, således at arbejdsmiljøproblemer forebygges. Der er altså ikke tale om tekniske brugsanvisninger fra leverandøren, der generelt beskriver, hvordan produkterne anvendes, men om arbejdspladsbrugsanvisninger, som skal udarbejdes på den enkelte salon, som beskriver, hvordan arbejdet skal foregå på netop denne arbejdsplads.

I næste afsnit finder du en vejledning til, hvordan arbejdet med at lave arbejdspladsbrugsanvisninger kan gennemføres. Skemaer til udarbejdelse finder du på BAR service hjemmeside www.bar-service.dk. Skemaerne indeholder produktgruppeblade til udarbejdelse af arbejdspladsbrugsanvisninger indenfor 10 produktgrupper. Produktgruppebladene er udfyldt med generelle oplysninger om f.eks. sundhedsfare. Disse oplysninger stammer overvejende fra "Branchevejledning om kosmetikprodukter for frisører", som er udarbejdet af brancheforeningen SPT's frisørsektion i 2005. Branchevejledningen kan findes på www.spt.dk under publikationer, og her kan hentes flere oplysninger om produkterne.

Produktgruppebladet er udarbejdet, så det gælder for den overvejende del af produkter til den behandling, der omtales i produktgruppebladet. Der kan findes specialprodukter udover dette.

Sådan kan arbejdspladsbrugsanvisningerne laves

- Start med at rydde op og smide alt ud, I ikke bruger og notere, hvad I bruger indenfor de forskellige kategorier. Så har I allerede listen over jeres produkter
- Sæt jer sammen. Er I få på salonen, er det en god idé, at alle er med til at lave brugsanvisningerne. På den måde får alle noget at vide om produkterne, og hvordan I vælger at arbejde med dem på salonen. Er I mange, kan indehaveren/lederen af salonen lave arbejdet sammen med et par ansatte, som har kendskab til rutinerne i hverdagen
- Udfyld salonens instrukser om brand, førstehjælp, opbevaring og affald/spild. Skemaer til dette findes på www.bar-service.dk. Tag sammen stilling til, hvad I gør ved brand. Det er godt at gøre, før der eventuelt bliver panik
- Udfyld en brugsanvisning for hver produktkategori som I anvender på salonen. Skemaer til dette findes også på www.bar-service.dk. Print siderne ud og udfyld disse. I skal beskrive arbejdsprocedurerne, så en ansat i arbejdspladsbrugsanvisningen kan læse, hvordan I har valgt at arbejde med produkterne, så gener og sundhedsskader ikke opstår. I skal beskrive de procedurer, I rent faktisk har tænkt jer at følge – ikke ønsketænkning. Under punktet: Erstatning (substitution) i denne vejledning er beskrevet nogle flere steder, hvor I kan hente oplysninger om produkter og indholdsstoffer
- Lav en mappe, der hedder ”Arbejdspladsbrugsanvisninger for frisørkosmetik”. Indsæt forrest de udfyldte skemaer om brand etc. Herefter listerne med jeres produkter og de brugsanvisninger, som I har udfyldt for de enkelte produktgrupper og til sidst denne vejledning
- Stil mappen så alle ved, hvor den er, f.eks. ved blandepladsen eller ved produkterne.

Udarbejdelse af arbejdspladsbrugsanvisninger kan gøres på andre måder, men med den beskrevne måde får salonen opfyldt de lovgivningsmæssige krav til arbejdet.

Arbejdspladsvurdering (APV)

Alle frisørsaloner skal udarbejde en skriftlig arbejdspladsvurdering (APV). Formålet med en APV er at skabe et overblik over arbejdsmiljøforholdene, som kan danne grundlag for et systematisk arbejde med arbejdsmiljøet med iværksættelse af nødvendige forebyggende initiativer. APV udarbejdes for hvert enkelt arbejdssted, den skal findes på salonen og være tilgængelig for arbejdsgivere, ansatte og Arbejdstilsynet.

Sikkerhedsorganisationen og/eller de ansatte skal inddrages i arbejdet med APV. APV er et godt redskab i dialogen mellem frisørsalonens ledelse, de ansatte og sikkerhedsrepræsentanten for et godt arbejdsmiljø.

En APV skal indeholde følgende elementer:

- Identifikation og kortlægning af frisørsalonens arbejdsmiljøforhold
- Beskrivelse og vurdering af frisørsalonens arbejdsmiljøproblemer
- Prioritering og opstilling af en eventuel handlingsplan med tidsfrister til løsning af frisørsalonens arbejdsmiljøproblemer, og hvem der er ansvarlig for dette
- Retningslinier og opfølgning på handlingsplaner
- Angivelse af, hvem der har ansvaret for opfølgningen, og hvordan der følges op.

I kortlægningen skal der tages stilling til, om der er problemer indenfor det fysiske, ergonomiske, kemiske arbejdsmiljø, støj, indeklima eller om der er nogen ulykkesrisiko. De mest almindelige problemer indenfor branchen er beskrevet i Arbejdstilsynets vejviser nr. 31: Personlig pleje og anden service, som det kan anbefales at læse, inden APV gennemføres.

Listen over salonens kemiske produkter og de udarbejdede brugsanvisninger er en del af APV indenfor det kemiske område.

APV, der er udarbejdet eller revideret efter 1. januar 2005, skal inddrage sygefravær. Det vil sige, at man skal vurdere, om arbejdsmiljøet kan give sygefravær på salonen.

APV skal revideres, hvis der sker ændringer i arbejdet, i arbejdsmetoder eller arbejdsprocesser, dog senest hvert 3. år.

Frisørbranchens parter er enige om, at det APV skema, der findes som bilag i denne vejledning, er fyldestgørende.

Sofia – sundhed, miljø, sikkerhed

Sofia er et fremtidssikret undervisningsmateriale til frisører og ansatte i frisørsaloner udarbejdet i et europæisk samarbejde. Sofia er et godt supplement, når salonen skal udarbejde en APV, idet frisørerne ved at læse og arbejde med materialet kan blive opmærksom på de risici, de udsættes for, og frisørerne kan på den måde blive bedre til at forebygge.

Henvisninger og litteratur

- Arbejdspladsbrugsanvisninger, skemaer, www.bar-service.dk
- Arbejdstilsynets bekendtgørelse om arbejde med stoffer og materialer (kemiske agenser)
- Arbejdstilsynets bekendtgørelse om arbejdets udførelse
- Arbejdstilsynets bekendtgørelse om særlige pligter for fremstillere, leverandører og importører mv. af stoffer og materialer efter lov om arbejdsmiljø
- Arbejdstilsynets bekendtgørelse om brug af personlige værnemidler
- Arbejdstilsynets arbejdsmiljøvejviser 31 - Vejviser til de vigtigste arbejdsmiljøproblemer - Personlig pleje og anden service.
- Miljøministeriets bekendtgørelse om kosmetiske produkter
- At-vejledning C.0.11 Arbejdspladsbrugsanvisninger for stoffer og materialer
- At-vejledning A.1.1 Ventilation på faste arbejdssteder
- At-vejledning nr. A.1.2 Indeklima
- Fakta om parabener og phthalater i kosmetik, www.mst.dk, Miljøstyrelsen 2005
- Mærkning af kosmetik, faktaark nr. 5. www.mst.dk, Miljøstyrelsen 2004
- Grønne tips om kosmetik, www.mst.dk, Miljøstyrelsen 2005
- Fakta om phthalater og syntetiske muskstoffer i kosmetik. www.mst.dk, Miljøstyrelsen 2005
- Substitution af overfladeaktive stoffer i kosmetiske produkter, Arbejdsrapport fra Miljøstyrelsen, nr. 10, 2004. Gitte I. Petersen, Trine Thorup Andersen, DHI – vand og miljø
- Hvad indeholder din kosmetik, Miljøstyrelsen, 1997. Pjece om reglerne om deklaration i kosmetikbekendtgørelsen. Opdateret på hjemmesiden 2003
- Brug creme og handsker – undgå problemer ved vådt arbejde. Mari-Ann Flyvholm og Gitte Lindhard, Arbejds miljøinstituttet 2005
- www.spt.dk
- Sundhed, Miljø, Sikkerhed, et fremtidssikret undervisningsmateriale til frisører og ansatte i frisørsaloner udarbejdet i et europæisk samarbejde
- Miljøledelse frem for arbejdsløshed. Frisørmester får miljøcertifikat. Miljødanmark 2, 2002
- Miljøcertificering af nordjysk frisørsalon, pressemeddelelse 2001
- Det økologiske hår, Arbejds miljø 2003 nr. 9
- Allergi af hårfarve. Astma- og allergibladet. September 2005
- Tænk og Test. Alvorlige skader efter hårfarvning. 2001. nr. 18:7-14
- Gloves for hairdressing. Salgs materiale fra Ansell Healthcare Europe.

Videnskabelige artikler

Van der Walle H.B. Dermatitis in hairdressers. Management and prevention. *Contact dermatitis*, 1994,30,265-270.

Ranking of hairdye substances according to predicted sensitization potency: Quantitative structure – activity relationships. H. Søstede et al. *Contact Dermatitis* 2004;51:241-254.

Søstede H, Hesse U, Menne T, Andersen KE, Johansen JD. Contact dermatitis to hair dyes in an adult Danish population - an interview based study. *Br.J.Dermatol* 2005; 153: 132-135.

Søstede H, Menné T. Allergy to 3-nitro-p-hydroxyethylaminophenol and 4-amino-3-nitrophenol in a hair dye. *Contact Dermatitis* 2005; 52: 317-319.

Søstede H, Rastogi SC, Andersen KE et al. Hair dye contact allergy: quantitative exposure assessment of selected products and clinical cases. *Contact Dermatitis* 2004; 50: 344-8.

Søstede H, Basketter DA, Estrada E et al. Ranking of hair dye substances according to predicted sensitization potency - quantitative structure-activity relationships. *Contact Dermatitis* 2004; 51: 241-54.

Søstede H, Agner T, Andersen K E, Menné T. Allergisk kontakteksem udløst af hårfarvning. *Månedsskrift for Praktisk Lægegerning*. Februar 2004; 82: 161-166.

Søstede H. et al. 55 cases of allergic reactions to hair dye: a descriptive, consumer complaint-based study. *Contact Dermatitis* 2002;47:299-303.

Schnuch A. et al. National rates and regional differences in sensitization to allergens of standard series. *Contact Dermatitis* 1997;37:200-209.

Avnstorp C. et al. Acute fingertip dermatitis from a temporary tattoo and quantitative chemical analysis. *Contact Dermatitis* 2002;47:119-120.

Marcoux D. et al. Sensitization to para-phenylenediamine from a streetside temporary tattoo. *Pediatric Dermatology* 2002;19:6:498-502.

APV-checkliste til frisører

Alle virksomheder med ansatte skal udarbejde en skriftlig arbejdspladsvurdering (APV). APV'en skal udarbejdes i samarbejde mellem virksomhedens ledelse og ansatte, og APV'en er virksomhedens eget redskab til at kortlægge, prioritere og løse arbejdsmiljøproblemer.

Checklisterne indeholder en række spørgsmål, som virksomheden skal svare ja eller nej til. Alle de spørgsmål, som virksomheden svarer ja til, udgør et arbejdsmiljøproblem, der skal indgå i en handlingsplan, som virksomheden skal udarbejde i tilknytning til checklisten.

Virksomheden skal i forhold til checklisterne:

- svare på alle spørgsmål i checklisten
- tage stilling til de spørgsmål, som virksomheden svarer "ja" til, i checklistens handlingsplan
- overveje, hvad årsagen til de konstaterede arbejdsmiljøproblemer kan være
- udarbejde løsninger på arbejdsmiljøproblemerne
- tage stilling til, hvem der er ansvarlig for at løse arbejdsmiljøproblemerne, samt hvornår de forventes at blive løst
- tage skriftlig stilling til væsentlige arbejdsmiljøproblemer på virksomheden, som ikke fremgår af checklisten.

På Arbejdstilsynets hjemmeside www.at.dk og i arbejdsmiljøvejvisere for Personlig pleje og anden service nr. 31 kan man få information om, hvor Arbejdstilsynet ser de væsentligste arbejdsmiljøproblemer i frisørbranchen. I vejviserene kan virksomhederne bl.a. finde information om de vigtigste regler og forslag til, hvordan de kan løse de typiske arbejdsmiljøproblemer.

Stoffer og materialer	Ja	Nej
1. Mangler virksomheden at undersøge, om de farlige kosmetikprodukter, der bruges, kan erstattes (substitueres) af mindre farlige?		
2. Er ventilationen i salonen tilstrækkelig i overensstemmelse med At-vejledning?		
3. Arbejder medarbejderne med farlige kosmetikprodukter, selv om der ikke er udarbejdet en arbejdspladsbrugsanvisning, der er tilpasset virksomhedens forhold?		
4. Er de farlige kosmetikprodukter tilstrækkeligt mærket/er mærkningen på frisørprodukter tilstrækkelig?		
5. Mangler der at blive etableret udsugning tæt på udviklingsstedet ved afblegning, permanentning, og hårfarvning og ligende processer?		
6. Arbejder medarbejderne med kosmetikprodukterne i en form, der giver større sundhedsrisiko, fx hårspray med drivgas i stedet for hårspray med håndpumpe?		
7. Er der medarbejdere, som ikke er orienteret/instrueret om risikoen og arbejdet med kosmetikprodukter?		
8. Er medarbejderne udsat for støv fra hårblegningsmidler?		
9. Arbejder medarbejderne med fx hårfarveprodukter, permanentvæsker, hårblegningsmidler uden velegnede personlige værnemidler, fx handsker?		

Ja Nej

10. Udføres der vådt arbejde over 1/4 af arbejdstiden?

11. Er der forhold, der kan påvirke arbejdsmiljø ved brug af blandingsbokse, bortskaffelse og opbevaring?

12. Er rengøringsstandarder og indeklimaet tilfredsstillende?

Ergonomi - Arbejdsstillinger

13. Arbejdes der i ubekvemme arbejdsstillinger?

14. Arbejdes der med foroverbøjet nakke eller ryg?

15. Arbejdes der med vridning i nakke eller ryg?

16. Arbejdes der med armene over skulderhøjde?

17. Arbejdes der med lange rækkeafstande?

18. Arbejdes der i samme stilling i lang tid?

19. Er der snævre pladsforhold på arbejdspladsen?

20. Arbejdes der i fastlåste arbejdsstillinger?

21. Er arbejdet ensidigt og gentaget?

22. Arbejdes der lang tid i stående arbejdsstillinger?

23. Er gulvbelægningen hensigtsmæssig?

24. Er vaskepladsen placeret, således at man kan gå rundt om den?

Børn og unge

Instruktion og tilsyn

25. Er der unge under 18 år, som ikke har fået en grundig instruktion og oplæring?

26. Arbejder unge under 18 år, uden at der føres tilsyn af en person over 18 år?

Kemi

27. Er der unge under 18 år, som i længere perioder har hudkontakt med vand, kosmetikprodukter og rengøringsmidler?

Ergonomi

28. Er der unge under 18 år, der arbejder i belastende arbejdsstillinger?

Arbejdstid mv.

29. Er der unge under 18 år, som ikke har to sammenhængende fridøgn inden for hver periode på syv døgn?

30. Er der unge under 18 år med en arbejdstid på mere end 4 ½ time, som ikke har en pause på mindst 30 minutter?

Syge fravær

31. Er der forhold i arbejdsmiljøet, der kan medvirke til sygefravær?

32. Kan ændringer i arbejdsmiljøet bevirke, at sygefraværet mindskes?

Fysisk/psykisk forhold

Ja

Nej

Giver følgende forhold anledning til problemer ?

33. Ulykker

34. Temperatur i salonen

35. Kulde og træk i salonen

36. Arbejdsbelysning eller mangel derpå

37. Hårdt fysisk arbejde

38. Ringe indflydelse på eget arbejde

39. Job-usikkerhed

40. Manglede udviklingsmuligheder

41. Ringe kollegial og ledelsesmæssig støtte

42. Stor arbejdsmængde og tidspres

43. Ringe mulighed for pauseafholdelse

44. Konflikter, chikane og mobning

45. Er arbejdsforholdene tilpasset gravide

Værnemidler, arbejdsredskaber og velfærdsrum

Giver forholdene anledning til problemer ?

46. Handsker

47. Forklæde

48. Beskyttelsescreme

49. Nikkelindhold i redskaber

50. Håndgreb og betjeningsgreb på arbejdsredskaber

51. Støjniveau (hårtørrere)

52. Tørrehjelme

53. Garderobe rum

54. Personaletolet

55. Spiseplads/rum

56. Evt. andet

Adresser og telefonnumre

Fællessekretariatet
Sundkrogskaj 20
2100 København Ø
Tlf.: 77 33 47 11
Fax: 77 33 46 11
www.barserviceogtjenesteydelser.dk

Arbejdsgiversekretariatet
Sundkrogskaj 20
2100 København Ø
Tlf.: 77 33 47 11
Fax: 77 33 46 11

Sekretariatet for ledere
Vermlandsgade 65
2300 København S
Tlf.: 32 83 32 83
Fax: 32 83 32 84

Arbejdstagersekretariatet
H. C. Andersens Boulevard 38, 2. sal
1553 København V
Tlf.: 33 23 80 11
Fax: 33 23 84 79

Arbejdstilsynet
Postboks 1228
0900 København C
Tlf.: 70 12 12 88
Fax: 70 12 12 89
www.at.dk

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K
Tlf.: 32 66 01 00
Fax: 32 66 04 79
www.mst.dk

Danmarks Frisørmesterforening
Håndværkets Hus
Islandsbrygge 26, 6
2300 København S
Tlf.: 32 63 04 44
Fax: 32 53 04 52
www.frisormester.dk

Dansk Frisør & Kosmetiker Forbund
Lersø Parkalle 21
2100 København Ø
Tlf.: 35 83 18 80
Fax: 35 82 14 62
www.dfkf.dk

Videncenter for Arbejdsmiljø
Lersø Parkalle 105
2100 København Ø
Tlf.: 39 16 52 30
www.arbejdsmiljobutikken.dk
Vejledningen kan købes hos Videncenter for
Arbejdsmiljø